

1969. XI. 14. 9.00 /Dné/

Hangos levél, /6/

712.21 Pálház

az Állatkert pálmaházából.

Elmondja: Kiáczné, Sulyok Mária kertmérnök.

A fővárosi állat- és növénykert pálmaháza ősszel kezd igazán népszerű lenni. a látogatók körében.

A nyári hónapokban érdekesebbek a kinti kifutókban látható kis medvebocskok, kis oroszlánok, fekete párducok, de a téli hónapokban és már ilyenkor az őszi hónapokban is, amikor jólesik egy kicsit bemenni melegebb helyre, akkor válik igazán népszerűvé a pálmaházunk.

A pálmaház alapításának a gondolata a századfordulón vetődött fel. Ekkor vált divatosság Európa nagyvárosaiban mindenfelé, hogy pálmaházat építsenek, amelyben bemutatják a távoli, főleg trópusi és szubtrópusi növényeket az érdeklődőknek.

Az eredeti gondolat az volt, hogy a Gellért-hegyen a gellérthegyi meleg források fűtésének a segítségével hoznak létre egy u.n. magyar Nizzát.

Ez a terv azonban nem valósult meg, hanem 1912.-ben az akkor újjáépülő és a főváros tulajdonába átment állat- és növénykertben építették fel a pálmaházat Réde Károly és Ilsemann , akkori városi kertészeti igazgatók tervei alapján.

A középső nagycsarnok magassága az 16 m, az oldalhajóknak a hossza az 20 m, és az egyes növényházaknak a hőmérséklete az attól függően, hogy milyen növényeket tartunk bennük, változó, kaktuszoknál pl. a tél folyamán csak 8-12 C^o-ot, a trópusi növényeknél pedig 22 - 24, sőt 26 C^o-ig.

Lehetséges, hogy hallgatóinknak ez a hőmérséklet többnek tűnik, mikor belépnek a hűvös, őszi kertből, párás trópusi melegházba, ez azonban egy kissé csalóka, mert a relatív páratartalom is rendkívül magas, sőt ilyenkor a kellemes, őszi napok fénye az még külön felmelegíti a növényházakat, miután állandóan permeteznünk kell, mert ezek a trópusi növények magas páratartalmat igényelnek. Azért úgy érezzük mindig, hogy egy valódi trópusi országba léptünk be.

Én most meghívnam kedves hallgatóinkat, hogy gondolatban tartsanak velem és látogassuk végig a pálmaházunkat.

Ha belépünk a nagycsarnokba, impozáns pálmáknak a látványa fogad bennünket és még egy érdekesség, termő citromfa.

Termése sokkal jobb, mint a közértben kapható citromoké, nagy, vékonyhéjju és lédús. A majmoknak szoktuk odaadni a termést, hogy ha megérett.

A nagypálmák közül a valódi, kínai legyezőpálmák, óriási legyezőkkel, leveleikkel a Csendes-óceáni szigetekről származó hóbea pálmák és a finomsipkelegyezőre emlékeztető carióta pálmák a legszebbek.

Itt találjuk a legnagyobb palmafánkat is, amely egyuttal a legidősebb példánya is a pálmaházunknak, ezt nem is edényben tartjuk, hanem kiültetve neveljük és ezt meg is hálálja azzal, hogy szinte állandóan tele van virággal.

- Milyenek is ezek a virágok?

- A pálmákról tudnunk kell azt, hogy kétlaki növények.

Az egyik növényen csak a him virágok, a másik növényen pedig csak a termős virágok találhatóak. A miénknek éppen porzós virágai vannak, ilyen seprőszerűen csüngenek ki a levelek hónaljából.

Az oldalházak növényei közül most az orchideák a sztárok. Rendkívül szép halványlila virágfelhő borítja az orchidea házunkat, ezt kellemes, enyhén vaniliára emlékeztető illat kíséri. A vanília, amelynek termését ételünk, süteményeink ízesítésére használjuk, szintén az orchidea-félék családjába tartozik.

Ezek a nagyvirágú, halványlila trópusi orchideák, amelyek most virágoznak, talán a leghíresebbek és a legszebbek az egész orchidea-félék családjában.

Mint érdekességet emliteném meg, hogy ebbe a növény családba közel 22.000 növényfaj tartozik, tehát a fajokban leggazdagabb családok egyike.

A trópusi házunkban egy másik érdekesség, virágozik a dinnye-fa, egy trópusi haszonnövény, amelynek a termését mindenütt fogyasztják. Én a mi dinnyénket sokkal jobbnak és ízletesebbnek találom.

És sok kedves hallgatónknak kedvencei a kaktuszok.

Mi is nagyon szeretjük és kedveljük őket és az utóbbi időben gazdagodott, szépült gyűjteményünk.

Be kell vallanom, bizony gyakran előfordult, hogy a látogatóink megfélekeztek magukról és több értékes, egyedi kaktusz növényünket eltulajdonították. Ennek következménye az, hogy pillanatnyilag nem tudjuk kaktuszházunkat megnyitni a nagyközönség számára, azonban ha valakit nagyon érdekel, akkor vezetőt tudunk biztosítani a részükre, de a csoportos látogatást sajnos nem tudjuk engedélyezni.

Meg is ragadnám az alkalmat most arra, hogy megkérjem kedves hallgatóinkat, akik a jövőben is látogatóink lesznek, hogy

ügyeljének arra, hogy jelenlétükben semmiféle ilyen károsítás ne történjen, hiszen amit mi bemutatunk, az közkincs és mindnyájunknak az értéke és mindnyájunknak a gyönyörködésére szolgál.

Mindenkinek vannak kedvencei és be kell vallanom, hogy nekem is vannak. A pálmaházban az ananászfélék, az u. n. broméliák az én legkedvesebb növényeim, nem hanyagolom el azért a többit sem, de első utam mindig hozzájuk vezet és az ő növekedésüket figyelem mindig a legnagyobb szeretettel. Ők az elkövetkezendő hónapokban hozzák egymásután érdekes és szép virágaikat.

A broméliák Délamerikából származnak és a legtöbbjük u.n. etiszita életmódot folytató növény, azaz a trópusi fának a koronájában élnek ilyen kis fa korhadékokban, nem élőködő növények, mint ahogy sokan hiszik, hanem korhadék lakók. Ennek következtében a gyökerük egészen kicsi és inkább csak a kapaszkodásra szolgál.

Mi igyekszünk úgy bemutatni ezeket a növényeket a látogatóinknak, ahogy ezek a valódi hazájukban is élnek, tehát mi is ilyen fakéreg darabokra és fatörzs darabokra erősítjük fel. Virágaik rendkívül érdekesek és szépek. A rendszerint nem túl nagy virágokat, nagy elszinesedett fellevelek veszik körül, ezek lehetnek pirosak, aranysárgák, lilák, vagy a rózsaszínek különböző árnyalatai.

Az egyes bromélia fajok fajukra jellemzően különböző időpontokban virágoznak, a legtöbbnek a virágzása azonban a téli hónapokra esik. November közepén most már kezdik a dílbergia növények a virágzást és ez a virágzás aztán folytatódik a

Karácsonyig, sőt még a Karácsony utáni hónapokban is.

Ebbe a növény családba, tehát a bromélia-félék növény családjába tartozik az ehető ananász is, amely nekünk is kedves gyümölcsünk és a trópuseknek egyik legfontosabb termelt gyümölcse. Nálunk, a pálmaházunkban is hozott már egy alkalommal termést.

Nem ismeretlen hallgatóink előtt az sem, hogy mi társbérletben lakunk. A pálmaházban társbérelőink a kigyók, a krokodilok és a trópusi halak. Nem kell aggódnunk természetesen, mert ezeknek meg van a maguk, szigorúan lezárt kis területül ahonnan nem jöhetnek ki, de a pálmaház épületében nyertek elhelyezést.

Még egy nagyon kedves társbérelőnk is van az utóbbi hetekben. Valamelyik levegőző nyíláson berepült hozzánk egy kis vörösbegy, amely lassan már a kezünkből eszik és úgy néz ki, hogy egyáltalán nincs szándékában elhagyni a pálmaházat, mert tőlünk izben lehetőséget adtunk már rá, de mindig nálunk maradt. A következő, kissé szürke, kissé hideg és zimankós őszi és téli napokon szeretettel várjuk kedves hallgatóinkat Állatkertünknek is a pálmaházában, amely egy kellemes, meleg zug az őszi zimankóban.